Alcesta 438 î. e. n

rr

PERSOANELE ***(in*** *ordinea intrării In scenă)*
APOLO
THANATOS
CORUL, alcătuit din bărbaţi din I
O SERVITOARE
ALCESTA, soţia lui Adraet
ADMET, rege în Phera
EUMELOS, M lui Admot şi al Aid
HERACLE
P1IERES, tatăl lui Admet
UN SERVITOR
n fPtifi - • ora lui Eumolos, femei din suita Alceste»,
bărbaţtdin suHole lui Admet şi Pheres
Acţiunea are loc în faţa palatului lui Admet din Phera. Apolo iese dinăuntru, pe o poartă laterală, purlînd arcwî în mină şi tolba cu săgeţi pe umeri
APOLO
O, casă-a lui Admet[1] în care m-am supus, deşi sînt zeu, să stau la masa slugilor! Dar Zeus a voit să fie-aşa, căci el 1-a nimicit pe-Asclepios, feciorul meu,

[1] Adrnet stăpînea ca rege (basilcu) peste meleagurile tesaliene din, .preajma tacului Boibe, unde se petrecuse odinioară dragostea lui Apolo pentru fecioara Coronis şi al cărei rod a fost Ascjjyijos, Acesta, iniţiat de-centaurul Ghiron, a ajuns să cunoască puterile vindecătoare ale rădăcinilor şi buruienilor, cu ajutorul cărora a obţinut lecuiri miraculoase. Cînd, întrecînd marginile înţelepciunii omeneşti, a izbutit să învie un mort, Zeus 1-a ucis, fulgerîndu-1, deoarece, prin minunile sale, Asclepios ameninţa drepturile eterne ale Morţii. Apolo, ca să-şi răzbune fiul, a omorît [Ciclopii, faurii'fulgerelor pe care le mîniiia atotputernicul XtT.s. Drept pedeapsă, i s-a dat să slujească în casa unui muritor. Astfel a intrat ca păstor la curtea lui Admet, regele din Phora, unde ar fi rămas după unele versiuni un an, după altele nouă ani.

zvîrlindu-i fulgerul în piept. Eu, mînios,
atunci am omorît Ciclopii făurari
de trăsnete dumnezeieşti. Iar tatăl meu
m-a osîndit sa intru slugă la un om.
Venind în glia-aceasta, m-am făcut păstor
la gazda mea, păzindu-i casa pînă azi,
căci s-a-ntîmplat să fie drept — cum sînt si eu —
Admet, fiul lui Pheres. Şi 1-am mîntuit
apoi de ceaiul morţii, amăgindu-le
pe Moire[1], iar zeiţele s-au învoit
să-1 izbăvească de pieire, de va da
pe altul să coboare-n Hades pentru el.
Rugîndu-se de toţi prietenii pe rînd
si de bătrînii săi părinţi[2] ce 1-au născut,
nici unul n-a primit, numai soţia lui
a vrut să meargă-n bezna morţii pentru el.
Acum, put'tată-n braţe de bărbatul ei,
se stinge-n casă. Tocmai azi e hotărît
sorocul morţii, despărţirea de cei vii. . Eu, ca să nu mă pîngăresc*, voi părăsi aceste scumpe coperisuri de palat. îl văd apropiindu-se pe Thanatos[1],

[1] In ziua nunţii salo cu Alcesta, Admet a uitat să-i aducă jertfă zeiţei Arleinis. Aceasta nu a îutlrziat să se răzbune, înlr-adevăr, ciiid Admet a intrat în odaia nupţială, a găsit-o mişunînd de şerpi, ceea ce însemna că eroul fusese osîndit la moarte. Apolo intervine în sprijinul protejatului său alinîndmîniasuroriisaleArtemis; totodată, de la ursitoarele Moire, obţine ca Admet să'fie scutit do moarte dacă alt muritor se va învoi să-şi dea viaţa în locul său.

[2] In text: *pe tatăl său si pe maică-sa bătrînă, care l-a născut:* e vorba de Pheres şi de soţia sa Iftime.

[3] Atingerea sau vederea unui mort era socotită necurată, atît pentru oameni, cit şi pentru zei. Apolo părăseşte casa gazdei sale generoase înaintea morţii Alcestei, **pentru a se**
păstra nepîngărit.

[4] Thanatos, adică Moartea, a fost întruchipată de heleni ca un bărbat robust, bărbos, înaripai si violent, care îşi
pe zbirul morţilor, care-o va coborî
în casele lui Hades. A sosit la timp.
El, ceasul de pe urmă i-1 pîndea de mult[1].
(Intră Thanalos, cu sabia în miini. E un bărbat înalt, cu aripi mari, invcşminlat in negru.)
TIIANAT03
Ce-i cu tine-n preajma casei? Ce te-nvîrţi pe-aici, Apolo? Iară vrei pe nedreptate să ne scazi şi spulberi slava nouă, celor din adîncuri? Nu-i destul c-ai dus hotarul morţii lui Admet departe, amăgindu-le pe Moire cu măiastra-ţi viclenie?[2] Şi-acum vii cu arcu-n mînă s-o păzeşti pe-Alcesta, care se-nchină de bunăvoie morţii ca să-i scape soţul?
APOLO Fii liniştit! Dreptatea e de partea mea.
THANATOS La ce bun arcul, de te simţi în largul tău?
răpea victimele şi le ducea în Infern, Am preferat să păstrăm denumirea de Thanatos, deoarece Moartea, de gen feminin, nu ar fi putut corespunde atributelor acestui geniu infernal.
[1] Alcesta s-a legat să moară în locul lui Admet încă din ziua nunţii. Euripide-amină termenul fatal, pentru ca între timp mireasa să devină soţie şi mamă, adîncind astfel şi mai mult caracterul tragic al morţii sale.
[2] Scoliastul Alcestei afirmă că Apolo le-ar fi înduplecat pe zeiţele Sorţii, îmbătîndu-le cu vin dulce,
ş,? ▪▪▪.▪▪=—• •>£"•»•-"•»•- ▪▪▪

APOLO
in obicei-
,
j nî mele azdei *
aRi m-a copleşit. *
ls cu sila nici pe celălalt-i 1-am smuls «
Munci
.
, . „;ci si nu e cum de-* a«

APOLO «ai, du-te, ia o
Ucid pe cei "8
iti. acesta-i rostul meu. .
Ba să-i loveşti pe cei împovăraţi de ani!
THANATOS Pricep vorbirea ta si văd la ce ţinteşti.
APOLO pifu-i chip să-mbătrînească-Alcesta printre-ai săi?
THANATOS O nu, si eu ţin — crcde-mă — să fiu cinstit.
APOLO Un singur suflet vei răpi şi-atîta tot. ,•• , .
THANATOS Cu morţii-n floarea vîrstei mă slăvesc mai mult.
APOLO Murind bătrînă, falnic o vor îngropa.
THANATOS Apolo, văd că-i părtineşti pe cei avuţi.
APOLO Ce spui? Ajuns-ai plin de duh fără s-o ştiu?
'•• THANATOS •l Cei înstăriţi şi-ar cumpăra un trai mai lung.
,7

APOLO Deci nu te-ndupleci să-mpliaeşti dorinţa mea?
THA.NATOS Cu nici un preţ! Ştii bine felul meu de-a fi.
APOLO Potrivnic oamenilor si urit de zei,
THANATOS Nu pot să-ţi las mereu ceea ce nu-i al tău.
APOLO
'
Ascultă, cerbicia ţi se va-nmuia! ,_
La casele lui Pheres va sosi un om[1]
în drum spre ţara tracilor cu iarnă grea,
fiind trimis de Euristeu după un car
cu patru cai. Primit ca oaspe de Admet
în casă, ţi-o va smulge pe soţia lui.

Vei fi silit s-o laşi; în schimb, n-o să cîştigi
nici o recunoştinţă, ci doar ura mea.
(Pleacă.)

[1] Textul se referă la Heracle, care, după legenda argiană, a fost silit să-i slujească, vreme de doisprezece ani, lui Euristeu, tiranul din Tirint, înfăptuind faimoasele is-l prăvi cunoscute sub numele de „Muncile lui Heracle"! Aici este vorba de dobîndirea cailor lui Diomede. Aceşti fecior al lui Ares domnea peste neamul războinic al biskH hilor; caii săi carnivori îi sfirtecau pe călătorii aruncaţi dej furtuni în ţinuturile neospitaliere din miazănoapte. He.'acle, la porunca lui Euristeu, pleacă în Tracia însoţit de o ceată de viteji, se bate cu bistonii, îi învinge, îi ucide îd luptă pe Diomede şi îl oferă ca hrană propriilor sui cai.

TIIANATOS

Vorbeşte-ntr-unal Nu vei dabîndi nimic. Femeia-aceasta-n Hades tot va coborî. jVia-ndrept spre ea să-i tai şuviţele de păr. Si cel pe care-1 însemnez cu spada mea[1] se dă-n puterea zeilor subpămînteni.
i'ă in palat. După plecarea sa vine corul, alcătuit din bărbaţi, eetftluni ai oraşului Phera.)

CORIFEUL

Ce-i cu liniştea din faţa casei? Curtea lui Admet de ce-i tăcută? Nime nu e-n preajmă să ne spună: trebuie s-o plîngem pe regina moartă sau Alcesta-i încă vie şi mai vede razele luminii â lai Pelias odraslă, care ni se pare cea mai minunată din soţii — prin marea sa iubire.

CORUL

S t r o f a I

Oare se-aud suspine din casă, frîngeri de braţe'[2] si vaier, semn al sfârşitului? Nimenea, nu-i nici o slugă-n

[1] în original: să *încep cu spada jertfa.* Textul face aluzie li a gestul sacrificatorului, care mai inlii tăia cîtcva fire din pârul victimei şi le arunca în foc.

[2] La greci, în perioada arhaică, bocetul ora susţinut de anumite gesturi rituale: însoţitorii mortului, mai ales cînd acesta era basileu sau din familia regală, îşi brăzdau obrajii cu unghiile pînă la sînge şi îşi izbeau capul şi pieptul cu

praguri. Apolo[1], arată-te, valul restriştii astîrnpărâ-l, mîntuitorule!
(In timp ce cîntă aceste versuri, corul se desparte în două jumătăţi, aşezindu-se de o parte ţi de alta a corifeului.')

ÎNTÎIUL IÎEMICOR *E prea tăcere ca să. fi murit.*

AL DOILEA HEMICOR *Ea nu-i dectt un leş.*

ÎNTÎIUL HEMICOR *Din* caso, *totuşi,, încă n-a purces.*

AL DOILEA HEMICOR De *unde ştii deplin? Eu mâ-ndoiesc.*

ÎNTÎIUL HEMICOR

Admet cum să fi săvîrşit pe-ascuns înmormînturea scumpei lui colii.

CORUL. ... - Antistrofa î

Nu e-, apa uTin-ţitCt nninţea. manile. Mai tîrziu, în jurul anului 000 î.e.n., Solon -a linii) lut aceste obiceiuri, rezervîndu-le numai femeilor care erai
rude apropiate.

[x] In text.:-O, *Paian,* adică: vîndocătorule, salvatorule unul,din epitetele lui Apolo, în cinstea căruia se inton; p.eanul.—' imp (coral) scţlemn de slavă şi izbîndă
ta

porţilor[1], după cum cere datina morţilor. Nu văd pe-altare tăiată nici o şuviţă de doliu[2]. Nici nu-si frămîntă femeile tinere mîinile.

AL DOILEA HEMICOR *Aceasta-i ziua ce s-a hotârît...*

INTÎIUL HEMICOR *Acum ce-ai cruţ să spui?*

... AL DOILEA HEMICOR *Vai, trebuie să meargă sub pămint.*

ÎNTÎIUL HEMICOR

Loveşti în suflet, inima-rni loveşti,

AL DOILEA HEMICOR

Cînd drepţii sînt bătuţi de nenoroc, se cade să-i jelească orice om.

[1] înaintea căsoi se aşeza un vas plin cu apă curată, scoasă din fintînă străină şi folosită în ritualul de purificare a acelora ce se pîngăriseră prin atingerea sau vederea cadavrului. Prezenţa vasului cu apă lustrală şi a ramurilor de chiparos fixate la poartă erau indicii că înăuntru se găseşte un mort.

[2] Unul din semnele exterioare ale doliului — în afara straielor cernite — era tăierea părului şi depunerea lui pe' Imormînt. Autorul spune că pletele tăiate ar fi atîrnato la ţntrăirea în casă. Mai degrabă, aşa cum interpretează Wi'lamo- • pitz, se poate bănui că este vorba de altarele dinaintea casei. ^

îl

f

CORUL

Jertfele sînt mistuite. e fără de leac.

Strofa a 11-a

Corabie-n van s-ar trimite în Licia sau mai departe-n sălaşul uscat al lui Ammon să-i scape sărmanei viaţa[1]. Unde®ă mergem? La care preot^ la care altar pentru jertfe? Iată, s-apropie gralmic prăpastia morţii.

A n t i « t T o î a a îl-a

Asclepios, fiul lai Foibos.,
doar el — de-ar fi viu — ar *aduce-o*
din casa de umbră-a lui Hades.
Căci el rechema la viaţă
morţii nainte-sâ-l piardă
Zeus, c-an foc fulgerat ca o lance.*
Unde afla-vom acuma
nădejdea-nvierii ?

CORIFEUL

Toate-mplinitu-le-a regele. Sîngele curge pe-altarele tuturor zeilor[8].

[1] Sensul acestor versori este: ar fi zadarnic să se cea ajutor de la oracolele celebre si îndepărtate ale zeilor. Ape avea un templu la Pătară, în Licia (Asia Mică) iar *TA* în deşertul 'Libiei (Africa).

[2] Vezi p. 3. n. 1.

[3] Sacrificarea de .animale înaintea scoaterii 'leşului , casă era un obicei străvechi; şi pe acesta legiuitorul Sol 1-ar l'i îngrădit.

12

(Din palul ieşi' /lUnglriil o servitoare.)

par iată,-o slujitoare vine lăcrimind
in casă. Ce năpastă, nouă vom afla? G-ndurerată pentru că i-ati fost loviţi _, înii şi e lesne de-nţeles.
Dar vrem ₃ă ştim: Alcesta-i încă vie, ori s-a stins?

SERV1-TOARMA IE vie şi e moartă în acelaşi timp.

CORIFIClJl. i oare să fii- mort şi totuşi să trăieşti?

SERVITOAREA în preajma morţii se resfiră duhul' său.

CORIFEUL pânnane-Ad'met, ce nobilă soţie pierzi!

SERVFFOAREA ia cînd o va pierde se va dumiri.

CORIFEUL *ţ-i*\ dus orice speranţă că va mai scăpa?

SERVITOAREA smulge cu de-a sila cea din urmă zi..

13

CORIFEUL Vă pregătiţi de-nmormîntare de pe-acum?

SERVITOAREA E gata vălul, doar s-o-mbrace soţul său.

CORIFEUL

«M ştie că sîîrsitul său e minunat *f£* sub soare nimeni mai presus de ea.

SERVITOAREA

Si cum ar îi, tăgăduieşte^cineva?^ i o femeie nu s-aseamana cu ea.

lm.il,,

|gculta-mi cea din urma rugu oc v*-"-"^.*». Orfanii mei păzeşte-i! Dă-le: fiului — soţie blinda, fetei — un bărbat ales. ga n-aibă soarta mamei lor, care-a murit prea timpuriu, ci să petreacă-mbelşugaţi viaţă dulce în pămîntul strămoşesc". pe toale-altarele din case şi din curţi rugindu-se necontenit a pus cununi de frunze ce le-a rupt din crengile de mirt[1], senină, fără pllns, cu chipul său frumos, ₙeadumbrit de răul ce se-apropia. păşind apoi în casa nunţii, se-aruncă pe pat si hohotind în lacrimi, glăsui: Culcuş, în care trup si suflet i le-am dat bărbatului de dragul căruia mă sting, ramîi cu bine l Chiar dacă m-ai nimicit, eu tot nu ,te urăsc. Voi răposa curînd, căci n-am vrut să vă-nşel, pe tine si pe soţ. Femeia nouă, care te va stăpîni, (va fi mai norocoasă, poate, însă nu ,
mai fără de prihană decît am fost eu". Apoi tot patul în genunchi 1-a sărutat şi 1-a udat cu valurile plînsului. îar cînd s-a stîmpărat de-atît amar de plîns, din pat s-a smuls, ţinmdu-si chipul înclinat i

s-a-ndreptat spre uşă, dar s-a-ntors din nou
iar, şi iar s-a prăbuşit peste-aşternut. opiii, spînzuraţi de haina mamei lor, Ungeau. Şi ea, îmbrăţisîndu-i rînd pe rînd, a-n ceasul morţii-i copleşea de sărutări, ingeau si toate slugile prin încăperi e mila doamnei lor. Ea mvna le-o-ntindea; fiecare, cît era de nensemnat,
divină, era adorat, i se aduceau «ciucea bogăţia familii [1] Plantă mediteraneană, ale cărei ramuri slujeau-«atU vin), i se închinau TO&^\u?'\±L{ui De aceea, Alcestaln j.rilejuri fericite (nunti, ospeţe, victorii ale atleţilor) cît si era considerat un zeu ai DtK,uba u ^ ceremoniile funebre. -•.:.-.
cere să-i ocrotească odraslele.

r \

CORIFEUL Vă pregătiţi de-nmormîntare de pe-acum?
SERVITOAREA E gata vălul, doar s-o-rnbrace soţul său.
CORIFEUL
Să ştie că sîîrşitul său e minunat
gi nu-i sub soare nimeni mai presus de ea.
!

SERVITOAREA
Şi cum ar îi, tăgăduieşte cineva? Nici o femeie nu s-aseamănă cu ea, Prisosul dragostei de soţ cum să-1 arăţi " mai viu, decît primind să pieri în locul lui? O ştie-ixtreaga lume. Vei fi uluit aîlînd cum s-a purtat în casă. Presimţind că se găseşte-n pragul ultimului ceas, ea trupul său strălucitor si 1-a scăldat în apă de plrîu şi s-a-mbrăcat frumos, scotînd din scrin de cedru haine şi găteli[1]. • Apoi, în faţa vetrei, astfel s-a rugat: „Stăpînă Hestia[2], de pe pămînt eu .plec;
[1] La greci, femeile, rude apropiate ale mortxiîui, du ce îi închideau ochii şi gura, îl spălau, îl ungeau şi îl îmbi cau cu veşminte curate. Alcesta.simţindu-şi moartea aproaj îşi împlineşte singură această găteală supremă.
[2] în greceşte este seria doar *stupină.* După cum intîjj pretează cei mai mulţi autori, Alcesta o invocă pe Hesti zeiţa ce personifica focul casnic. Acesta era socotit de origi divină, era adorat, i se aduceau daruri (i'lori, fructe, tămi> vin), i se închinau rugăciuni. El aducea bogăţia îami! şi era considerat un zeu al belşugului. De aceea, Alcest cere să-i ocrotească odraslele.
H
ascultă-mi cea din urmă rugă ce ţi-o-nchin. Orfanii mei păzeşte-i! Dă-le: fiului — goţie blinda, fetei — un bărbat ales. Să' n-aibă soarta mamei lor, care-a murit prea timpuriu, ci să petreacă-mbelşugaţi viaţă dulce în pămîntul strămoşesc". pe toate-altarele din case şi din curţi ,ngîndu-se necontenit a pus cununi <je frunze ce le-a rupt din crengile de mirt[1], senină, fără plîns, cu chipul său frumos, neadumbrit de răul ce se-apropia. păşind apoi în casa nunţii, se-aruncă pe pat şi hohotind în lacrimi, glăsui:
Culcuş, în care trup şi suflet i le-am dat bărbatului de dragul căruia mă sting, rămîi cu bine! Chiar dacă m-ai nimicit, eu tot nu .te urăsc. Voi răposa curînd, (
căci n-am vrut să vă-nşel, pe tine şi pe soţ. Femeia nouă, care te va stăpîni, va fi mai norocoasă, poate, însă nu
ai fără de prihană decît am fost eu".
poi tot patul în genunchi 1-a sărutat
i 1-a udat cu valurile plînsului.
ar cînd s-a stîmpărat de-atit amar de plîns,
in pat s-a smuls, ţinîndu-şi chipul înclinat |şi s-a-ndreptat spre uşă, dar s-a-ntors din nou
i iar, şi iar s-a prăbuşit peste-aşternut.
lOpiii, spînzuraţi de haina mamei lor,
Ungeau. Şi ea, îmbrăţişîndu-i rînd pe rîndj
a-n ceasul morţii-i copleşea de sărutări.
'lingeau şi toate slugile prin încăperi
^e mila doamnei lor. Ea mîna le-o-ntindea;
p fiecare, cît era de nensemnat,
' Plantă mediteraneană, ale cărei ramuri slujeau, «attt prilejuri fericite (nunţi, ospeţe, victorii ale atleţilor) cît

în ceremoniile funebre.

ts

n a(,răiaşi-l asculta de bun rămas. ; Acesta e Văpâdul case, hn Adm», 'Murind, el nu 1-ar h-n. ii ra l>c u .

scăpînd din gheara **morţii,** NA ?«««?

durerea-n inimă şi-.i **veri a-o w u.l.**

i aşa, mereu

CORIFEUL

Admet

Cum t.relmie <-n «'«'ine obidit

la. stingerea nepreţuitei lui soţii!

SERVITOAREA

Plingind, o ţiue-n braţe p o

nevastă si o roagă: .,.\u iuă pavaşi!"

în van e ruga lui, căci ea s o mistuit;,

se macină do boală si luijeşte «reu

în braţele nefericitului Admet.

Deşi de-abia mai plipîie suflarea sa,

doreşte să privească soarele lucind.

că-n veci ea nu va mai zări, decîl acu iu,

luminile şi drumul soarelui rotund.

Eu merg să dau de veste cu'v-aţi adunat.

Nu toţi supuşii- mpavtăşertc durerile

stăpinilor şi nu- i urmea/.ă-n nenoroc,

dar tu le eşti prieten vechi si credincios,

ÎVCilUL HfiMIOOR Strofa I

O, Zetis, *ce fel de făgaş ne va scăpa de chinuri? Cum să abatem, destinul ce-apasâ perechea domnească?*

!6

AL DOILEA HEMICOR

Cine se-a.propie? Părul e timpul să ni- 1 retezăm? Trupul să ni- 1 învelim jalnic în straiul cernit?

HEMICOR

Limpede-i totul, prieteni, cit e de limpede-acum ! Riigâmu-ne zeilor, totuşi, că mare le este puterea!

CORUL

izbăveste-i de prăpăd pe-Admet!
Ajntă-l, ocroteste-l,
ca şi-odinioară,
Râsai, mlntuitoriile, rupînd
pecelile morţii.
şi' pune hotar lăcomiei
călăului Hades!

AL DOILEA HEMICOR Antistrofa I

Vai, vai si-amar de chinul tău, fecior născut din Pkcres, cit e de greu pentru tine s-ajungi văduvit de soţie.

[1] **Textual:** *Doamne,*

17

1NTÎIUL HEMICOR

Poate durerea ie-ndeamnâ cu sabia traiul să-ţi curmi, sau In văzduh să-ţi anini trupul cu gîtul în şireang.

AL DOILEA HEMICOR

Astăzi vedea-vei apusul desâvlrşitei soţii, *, a celei mai desâvîrsite din toate femeile lumii.*

(Se deschid larg porţile palatului. Cu pas şovăitor vine Alcest susţinută de Admet. Sînt urmaţi de cei doi copii, Ewnel\ şi

sora lui, şi de femeile care o îngrijesc pe bolnavă. Slujiton aduc un pat.)
CORUL
Priviţi, priviţi-o,
cu bărbatul vine din palat.
O, plingi şi te jeleşte,
ţară phereeană,
că cea mai fără seamăn din femei,
topită de boală,
se duce sub glie-n adincul
puterii lui Hades.
CORIFEUL
De-acum înainte voi socoti. , că. nunţile-aduc mai multe dureri , decît bucurii. Aşa-am înţeles
18
din cele ce-au fost. îl văd copleşit oe rege de moartea scumpei soţii si-apoi trebuind să petreacă stingher n trai care nu e viaţă.
ALCESTA
(sprijinindu-se de Admet priveşte spre cer) Strofa a Il-a
Soare şi limpezimi ale zilei, nori ce goniţi prin cer pe căi rotitoare!...[1]
ADMET
je-nclină cerul către doi nefericiţi.
2u ce-am greşit faţă de zei, ca să te stingi?
ALCESTA
Antistrofa a lî-a
Glie şi coperişuri de casă, pat al nunţii din lolcos, ţara mea dragă!.,.
(Se asază pe pat.)
ADMET
lidieă-te, săraiano, nu mă părăsi, aploră mila preaputernicilor zei!
[1] Unii au văzut în aceste versuri o influenţă a teoriei [lozofului Anaxagora, după care cerurile ar fi însufleţite > o mişcare de rotaţie.
ALCESTA
(înalţă deodată capul, îngrozită de o viziune ee scapă privirii,» celor din jur)
Strofa a III-a
f *Văd luntrea si văd perechea de vîsle^, si vameşul morţilor, Charan, mă cheamă, ca mina pe clrnică:* „De *ce zăboveşti? Mai de grabă l Să nu mâ-ntîrziir Si mă strigă, mă-mpresură tot mai statornic.*
ADMET
O, vai, amară-i trecerea post o liman[2]
ce mi-o vesteşti. Sărmano, ce năpastă grea!
ALCESTA *(zbnciiimindu-se în braţele lui Adinei, care caută za d" •*
S-O //,/U^/^^<!.!-<<<')
Antistrofa a H î-a
Mă duce, mă duce, nii-l vezi Iu oare?
Mă poartâ-n lăcaşul de umbră.
Cu aripi
şi negre sprlncene
străfulgera Hades a învârte.*
[1] în original: *luntrea cu două vislc.*
[2] Admet se referă la traversarea apelor Infernul
[3] Alcesia, căzînd pentru o clipă ca într-un delir că vede o arătare din lumea de dincolo, ce nu poatt altcineva decîtThanatos. După cum comentează pe m; traducerii sale L. Meridier, este plauzibil că Alcesta nie „nu are precizia unui arheolog" şi i se adreseaz
20
[1] sa •jrg'i in s ă d
— *O, pleacă,* te *ce faci din mine? ^ Vai, drumul mihnit ce m-asleapiâ.*
(Cade istovită pe pat.)
ADMET
(caută s-o ridice cu blîndeţe)
Tjn drum de jale pentru cei care şi-s dragi: prieteni, soţ, copii, nespus îndoliaţi.
ALCESTA

E p o d ă

Las', *lăsati-mâ acuma şi aşterneţi-mâ blînd, mi s-au vlăguit genunchii. Hades e-aproape. Beznele nopţii-mi turbură ochii. O, copii, copiii mei, mama voastră s-a sfirşit. Bun rămas! Fie, s-aveţi parte voioşi de lumină.*

ADMET

O, vai, ce cuvînt amar să-1 ascult, mai greu pentru mine ca moartea. In numele zeilor, nu mă lăsa, o, nu-ţi părăsi copiii orfani. Ridieă-te, haide, cutează!

lităţii infernale cu numele de Hades. De altfel, acesta din irmă nu era înfăţişat niciodată cu aripi şi nu avea misiunea ă conducă morţii în adîncuri.

21

De pieri dintre noi şi eu voi pieri, căci tu-mi eşti izvorul vieţii şi dragostea ta ne e sfîntă.

If

ALCESTA

(se ridică in pat. Pare mai liniştită)

Tu vezi, Admet, prea bine care-i starea mea.
îţi spun din pragul morţii ceea ce doresc.
Eu to-am iubit. De-aceea sufletul mi-1 dau
şi plec în locul tău, ca tu să poţi privi
lumina. Mor, deşi puteam să mai trăiesc
luîndu-mi soţ ales dintre tesalieni,
păşind în casa cu belşug a unor regi.
Dar fără tine, traiul meu cum ar fi fost,
eu doi copii orfani? De-aceea mi-am jertfit
podoaba tinereţii ce mă desfăta.
Iar tatăl tău şi maica ta te-au părăsit,
cu toate că, fiind bătrîni, se cuvenea
să moară-n slavă, mîntuindu-1 pe fecior.
Aveau numai un fiu si nu puteau spera
să zămislească altul, dacă te pierdeau.
Noi, laolaltă ne-am fi dus menitul trai.
Tu nu te-ai tîngui după soţia ta
cu-aceşti copii orfani. Desigur că vrun zeu
ne dete-această soartă. «Eie$_L$ s-o primim!
în schimb, te rog, păstreaza"-n minte fapta mej
îţi cer aşa puţin. Ce este-ntr-adevăr
mai scump decît viaţa? Vei adeveri
că nu doresc decît un lucru-ntemeiat.
Şi tu-ţi iubeşti copiii .tot aşa de mult ;
ca', •mine, de le eşti părinte-adevărat! ,
în casa mea, rămînă singuri ei stăpîni! ,.
Să nu le-aduci o mamă vitregă, ce-ar fi
mai aprigă la fire şi i-ar apăsa
cu miuă crudă pe copiii mei şi-ai tăi.

22

rog, nespus de mult, armează ruga meat *i* maştera-i cumplită cu odraslele primul pat şi nu-i urăşte mai puţin

o viperă[1]. Băiatul va găsi j$_a$ tatăl său, fără-ndoială, sprijin dîrz. par tu, copilă dragă, cum o să-ţi petreci $_{cu}$ cinste fecioria? Cum ai să te-mpaci $_{cu}$ noua tatălui soţie? Nu cumva, g$_C$ornindu-ţi un renume necuviincios, gâ-ţi strice nunta-n floarea tinereţilor. O fiica mea, eu n-am să te mărit nicicînd $_g$i n-am să te veghez în ceasul facerii, cînd dragostea de mamă-i cea mai de folos.

(Amuţeşte un timp, istovită.)

JEu trebuie să mor şi-apusul meu va fi LUI mîme-poimîine[2], ci azi, numaidecît, kroi trece-n rîndul celora ce nu mai sînt. Ramîneţi bucuroşi! Fiţi mîndri c-aţi avut, bărbate, tu, pe cea mai bună din soţii şi voi, copii, o mamă fără de cusur.

CORIFEUL

Să fii pe pace! Nu mă tem să-ţi dau răspuns Sa locul său. Va face-ntocmai precum zici, doar mintea nu cumva să şi-o fi rătăcit.

[1] Cu privire la mama vitregă, într-un fragment din .tragedia pierdută *Egeu,* Euripide spune: „A doua soţie a tatălui este duşmana firească a copiilor din patul dintîi".

[2] în original: *nu mîine, nici în a treia.-.zi a lunii.* Majoritatea filologilor consideră că textul este în acest punct, pbscur. Unii cred că expresia se referă la răgazul pe care pegea sau omenia creditorilor îl acordau datornicilor; alţii Pa este vorba de o locuţiune proverbială.

ADMET

Aşa va fi, aşa va fi, nu te-ndoi!
Doar tu mi-ai fost nevastă cît ai vieţuit,
a mea şi-n moarte, vei rămtne numai tu.
Mireasă din Tesalia nu-mi voi lua,
să mă numească soţul ei, chiar dac-ar fi
de-o rară frumuseţe şi de neam ales.
Aceşti copii mi-ajung şi-i rog pe zei să am
de dînşii parte, că de tine n-am avut.
Păstra-voi doliul nu vreme de un an[1],
femeie dragă, ci mereu, cît voi trăi,
purtînd în suflet ura fată de părinţi^ •-»
ce m-au iubit prin Varh«, nu prin (fapta lor.
Jertfindu-ţi tot ce ai mai scump, ai mîntuit
viaţa mea. Cum, oare, să nu gem, cînd pierd
o astfel de soţie? Voi opri de-acum
voioasele petreceri şi-adunările
de oaspeţi cu cununi şi ciuturi ce umpleau
palatul meu, şi n-am să mai ating în veci
cu degetele lira, nici n-am să tînjesc
de dorul glasului de fluier libian[2].
Cu tine pofta de viaţă mi s-a smuls!
In patul nunţii aşeza-voi trupul tău,
făcut de mîna unor meşteri iscusiţi
de
zece, — -------, _____
poruncit de Admet pare exagerat, dar în concordanţă obiceiurile fastuoase ale nobilimii tcsaliene şi macedoniei După cum consemnează Plutarli, la moartea lui Pclopij tesalienii ri-au ras atît propriile cape .e, cît i coanl cailor; tot astfel a procedat Alexandru cel Mare la moaij prietenului său Hefestion.

[2] Fluier cioplit din lotusul libian, plan';ă originară Africa.

j
am să mă-nchin şi-am să-1 cuprind la
piept,
$_{os}$kindu-ţi numele, crezînd c-o-mbrăţişez $_{ne}$ draga mea soţie, chiar de nu va fi. r_e desfătări de gheaţă!
Dar o să-mi alin «rin ele-mpovărarea sufletului meu[1]. O să-mi răsai prin vis, purtîndu-mi farmec
blînd, ca noaptea-i dulce revederea celor dragi, fie ?i"° clipă doar! O, de mi s-ar fi dat
melodios precum al lui Orfeu[2], $_{s}$-o-mbun pe Persafona şi pe soţul ei, in-aş afunda si-n Hades ca să te
cîştig. Iar cîinele[3] lui Pluton şi acel vîslaş ce-ndrumă sufletele, Charon, chiar nici ei nu m-ar opri
să te aduc sub soare iar. Acolo cel puţin, ai grijă să m-aştepţi, iar cînd va fi să mor, găteşte un locaş în
care să ne trecem amîndoi. Şi-i leg pe toţi de-aici să mă coboare-ntr-un sicriu de cedru Ungă tine,
piept la pieptul tău, să fim şi-n moarte pururea nedespărţiţi, fiinţă credincioasă pînă la sfîrşit!

[1] Euripide a tratat această temă în.tragedia pierdută *Pmtcsilaor,* inspirată tot de o legendă tesaliană. Protesilaos, îndată după noaptea nunţii, trebuie să o părăsească pe Lao-damia, tînăra lui soţie, şi să plece la Troia, unde cade o «dată cu primii aliei angajaţi în luptă. Laodamia, nemîn-

[gîiată, pune să i se plăsmuiască statuia soţului, o aşaza. (po ascuns în patul nupţial şi îi închină un adevărat cult.

[2] Mitul lui .Orfeu, ce.r.i-a pierdut-o pe scumpa lui soţie, nimfa Euridice, se aseamănă cu cel al lui Admet şi al Alcestei.
E vorba de Kerbor, cîinele cu mai multe capete, paz-Mcul meleagurilor infernale.
25
CORIFEUL *(lui Admet)*
Noi, bunii tăi prieteni, îţi făgăduim să ne-mbrăcăm şi noi în doliul amar cu tine-alături; moarta-i vrednică de el.
ALCESTA
Pe tatăl vostru-1 auziţi, copii, rostind că niciodată nu se va-nsura din nou şi că pe mine nu mă va uita nicicînd.
ADMET Mai spun o dată şi-am să ţin acest cuvînt.
ALCESTA Atunci primeşte-i pe copii din mina mea.
ADMET *(imbrăţişîndu- i)* Primesc din mina dragă darul cel mai drag.
ALCESTA Şi mamă să le fii de-acuma-n locul meu.
ADMET Va trebui să fiu, căci tu le vei lipsi.
ALCESTA Era să mai rămîn, copii, dar eu mă duc.
26
ADMEf Vai mie, fără tine cum să mai trăiesc?
ALCESTA O ga te-aline timpul. INfprtii... nu-s nimic.
ADMET |**'Xu** ia-mă, pentru zei, cu tine-acolo jos.
ALCESTA De-ajuns e pentru noi că pier în locul tău.
ADMET O, soartă, ce soţie minunată-mi smulgi!
ALCESTA Privirea mi se-ntunecă, mi-s ochii grei.
ADMET Soţia mea, dacă mă laşi, mă sting si eu.
ALCESTA De-acuma poţi să spui c-am încetat să fiu...
ADMET Obrazul sus! Copiii nu ţi-i părăsi!
ALCESTA . Rămîneţi sănătoşi, copii.
27
ADMET Priveşte, uită-te la ei.
Ce faci? Mă laşi?
ALCESTA
M-am săvîrşit!
ADMET
ALCESTA Rămîi cu bine! *(Moare)* .
ADMET
Sînt pierdut!
CORIFEUL S-a stins nevasta lui Admet şi nu mai e!
EUMELOS Strofă
Sărmanul de mine!
Măicuţa se duse
departe-n adine.
Tată, ea nu mai zăreşte
lumină şi soare.
Vai, vai, pe mine mă lasă
nemlngîiat şi orfan!
Iată cum pleoapa-i îngheaţă, iată-i şi mîinile moi. Dă-mi ascultare, auzi-mâ, rogu-te, mamă! Slnt eu, mamă, sînt eu, fecior asul tău ce te cheamă, plecat peste buzele tale.
ADMET
jr_a nici n-aude, nici nu vede. Cit de greu $_{ai}$n fost izbiţi de pacoste şi eu, şi voi.
EUMELOS
Antistrofă
Ce mic sînt eu, tată,
si singur pe lume,
căci mama s-a dus,
draga de ea. Ce cumplitâ-i
aceas ta- n tîmp Iar e.
Tu, surioară, te zbuciumi

tot în acelaşi necaz,
Tată, zadarnic, zadarnic
nunta ţi-ai rînduit-o!
N-aţi petrecut laolaltă
pînă-n adinei bâtrlneţi.
Prea timpuriu ni se stinse
mama si-o dată
cu dinsa ne moare şi casa.
CORIFEUL
Mmet, va trebui să-nduri acest prăpăd. Nu eşti întîiul muritor care-şi pierdu loţia vrednică, nici ultimul. Să ştii
toţi sîntem datori c-o moarte pe pămînt.
...
ADMET
O ştiu! Năpasta nu-mi căzu din cer senin[1].
Aflasem tot si-n mine mă luptam cu ea.
Convoiul funerar îl voi porni curînd.
Voi staţi aci de veghe şi cîntaţi un trist
pean[2] spre zeul din adîne, nenduplecat.
Şi tuturor supuşilor tesalieni
le dau poruncă să jelească pentru noi,
răzîndu-şi părul şi-mbrăcînd un strai cernit, j
Voi, ce-nhămaţi la care patru telegari,
şi voi, ce ţineţi buiestraşii, retezaţi
cu fierul coama cailor! Un an rotund
să tacă lirele şi flautele-n oraş.
Nicicînd eu n-am să-ngrop un mort aşa de scunl
aşa de bun cu mine. Merită s ă-i port
recunoştinţă celei moarte-n locul meu.
(Purtind trupul Alcestei, slujitorii împreună cu Admem copiii intră în palat)
CORUL Strofa I
O, de ţi-ai găsi, Alcesta, liniştea si fericirea-n aşezările lui Hades, nensoritele palate. Afle Hades, dumnezeul negru la plete si Charon, bătrînul ce mină barca si duce
morţii-n adîncuri, afle că va trece peste lacul Aheron femeia cea mai bună şi curată dintre toate ce plutirâ-n luntrea cu două lopeţi.
Antistrofa I
Lăuda-te-vor poeţii,
glasul coardelor sunîndu-l
şi prin imnuri viu rostite[1]
prctutindenea: la Sparta,
ctnd, în cercul de-anotimpuri,
vin sărbătorile
verii, Carneele si prin văzduh
luna domneşte
noap tea-ndelungă.
Te vor lâuda-n Atena,
strălucita, fericita,
căci vor izvorî de-a pururi
întru slava morţii tale
dnie.ce fără sfîrşit[2].
[1] Vezi p. 5, n. 1.
[2] Peanul, care era de obicei un cîntec de bucurie, meşte aici o melodie funerară *(tlirenos).*
[1] în original: *Servitorii muzelor te vor slăvi, cîntînd pe carapacea cu şapte corzi a broaştei ţestoase de munte şi prin imnuri fără liră (alyrois hymnois).* întîia perifrază se referă la poezia lirică, la cîntecele intonate cu acompaniament de liră, instrument inventat de Hermes, a cărui cutie rezonatoare consta dintr-o carapace de

broască ţestoasă. A doua perifrază, *imnuri fără liră,* indică probabil poemele epice, care erau numai recitate, nu cîntate şi nu beneficiau de participare instrumentală.

[2] Din versurile antistrofei I, apare faptul că legenda Alcestei era răspîndită în Grecia, atît la Sparta, unde figura printre recitările epice ce se organizau cu prilejul marilor sărbători închinate lui Apolo, în luna Carneios (august-sep-tembrie), cît şi la Atena, aşa cum de altfel, o dovedesc Cramele lui Frinichos, Sofocle (?) şi Euripide, ce poartă numele Alcestei.

31

Strofa a Il-a

O, *dac-am găsi o cale, dac-ar sta-n puterea noastră iar s-o aducem luminii, grabnic, departe de Hades, luntrea s-o-ntoarcem din vadul Kokytos, fluviul morţii! Tu, singură tu, scumpă fiinţă, tc-ai jertfit pentru scăparea soţului menit lui Hades, dîndu-ţi pentru el viaţa. Fie-ţi uşoară ţarina, femeie*[1]*!*
Dacă hărbatu-ţi, vreodată va cuteza să se-nsoare, jur să-l urăsc fără milă, ca si vlăstarele tale!

Antistrofa a Il-a *Mama n-a vrut sâ-şi afunde - pentru fiu trupul în groapă,*
nici glrbovitul părinte,

2

Cei ce-1 născură pe lume
n-au vrut să-l mîntuie, cruzii,
chiar dacă pârul
lor cărunţise.
Tu, din floarea tinereţii,
pentru el ales-ai moartea,
despărţindu-te de soare.
Fie-ne date şi nouă neveste

[1] Era obiceiul ca la sfîrşitul ceremoniei funebre să *m* cheme de trei ori sufletul mortului, pe numele său, si si i se ureze un „trai" fericit sub pămînt. De fiecare dată • adaugă: „Sâ-ţi fie ţarina uşoară!"

[2] Lacună în textul original.

pline de-atita credinţă, rar întîlnite-n viaţă. Zilele si le-ar petrece blinde cu noi si senine.

(JJinlr-o parte vine Heracle. ***Pe*** *umeri poarta o blană de leu, iar In mină ghioaga.)*

HERACLE

Străini ce locuiţi pămîntul phereean,
Admet este-n palat? Aş vrea să-l întîlnesc.

CORIFEUL

Admet este-n palat, Heracle, dar, te rog, ne spune prin Tesalia ce fel de trebi îţi mînă la cetatea Phera paşii tăi?

HERACLE Stăpînul din Tirint mi-a dat o muncă grea.

CORIFEUL Şi unde mergi? Unde ţi-i dat să rătăceşti?

HERACLE La tracul Diomede după car şi cai.

CORIFEUL Numai să poţi. Tu nu-1 cunoşti pe-acel străin?

HERACLE E drept că n-am trecut nicicînd pe la bistoni.

”_,·,,·,, ,,”_””_”_·····””
CORIFEUL. < •_ W
Prin luptă doar vei dobindi cei patru eai. l

HERACLE E hotârît să mă supun acestor munci.

CORIFEUL Pe trac ucide-1 tu, să nu te piardă el!

HERACLE Nu-i cea dintîi primejdie pe care-o-nfrunt!

CORIFEUL Cu ce te vei alege dacă-o să-1 învingi?

HERACLE Voi duce caii regelui de la Tirint.

CORIFEUL Nu-i lesne să le pui zăbala-n gura lor.

HERACLE Doar nu cumva să-mproaşte vîSvătăi pe nări.

CORIFEUL Cu fălcile flămînde-1 sfîrtecă pe om.

HERACLE Mîncarea fiarelor din munţi nu-i pentru cai! l

34

CORIFEUL prin ieslea lor vedea-vei sînge-mprăştiat.

HERACLE Şi cine-i tatăl celuia care-i crescu?

CORIFEUL E Aros, domnul scutului de aur trac.
HERACLE
Vorbeşti de munca grea ce mi s-a hărăzit. E veşnic aspră şi pieptişă soarta mea. Mereu se face că mă bat cu cei născuţi de Ares: cu Lycaon mai dintîi, şi-apoi cu Kycnos, iar a treia oară voi lupta cu Diomede şi cu armăsarii lui. Dar pe Heracle nici un ochi nu 1-a văzut să tremure naintea braţului duşman.
• *(In strai cernit, Admet iese din palat. Are pletele tăiate. li urmează o ceată de slujitori.)*
CORIFEUL
Priveşte, cel ce stăpîneşte-acest pămînt, Admet, acum înaintează din palat.
ADMET
(zărindu-l pe Heracle) Noroc, fiu al lui Zeus, sînge din Perseu[1]!
^l Atît mama lui Heracle, Alcmena, cît şi tatăl său pă-mîntean, Amfitrion, erau descendenţi din Perseu.
35
HERAGLE Admet, mai mare al Tesalilor, noroc!
ADMET L-aş vrea şi eu... Cunosc bunăvoinţa ta.
HERACLE Ce jale ne vesteşte părul tău tăiat?
ADMET Eu astăzi trebuie să-ngrop pe cineva.
HERAGLE Ferească-ţi zeii de năpastă pe copii!
ADMET Copiii mei sînt în palat, nevătămaţi.
HERACLE De-i tatăl tău, oricum, destul a vieţuit.
ADMET Heracle, tata-i viu şi maica mea la fel.
HERACLE Doar nu s-a prăpădit Alcesta, soaţa ta?
ADMET In două feluri as putea să-ţi dau răspuns.
33
HERAGLE " E moartă sau e vie? Ce tot vrei să spui?
ADMET Si este, şi nu este. Greu mi-i rostul ei.
HERACLE 0ar nu-nţeleg nimic. Vorbeşti nelămurit.
ADMET Tu n-ai aflat ce soartă i s-a hărăzit?
HERACLE Ba da: că s-a-nvoit să moară-n locul tău!
ADMET Şi cum să mai trăiască dacă s-a-nvoit?
HERACLE Aşteaptă pîn-atunci, să pllngi cînd va pieri.
ADMET Alesul morţii-i mort... şi mortul nu mai e...
HERAGLE Dar nu e tot atît a fi sau a.jm-fi!
ADMET Aşa crezi tu, Heracle, eu în altfel cred.
37
HEKACLE De ce jeleşti? Gate prieten ţi-a murit?'
ADMET Era femeie, tocmai după cum spuneam.
HERACLE Străină sau vreo rubedenie cumva?
ADMBT Străină, dar legată strîns de neamul meu.
HERA.CLE Şi cum ajunse de muri-n acest palat?
ADMET Pierindu-i tatăl, a găsit sălaş la noi.
HERACLE
(pregătindu-se de plecare) îmi pare rău, Admet, că te-ntîlnesc mîhnit.
ADMET Gu-aceste vorbe, spune, ce vrei să-mi ascunzi?
HERACLE Mă duc spre altă vatră ca să cer sălaş.
33
ABMET
A>
(oprindu-l) Stăpîne, nu se poate, nu mă-ndurera!
HERACLE ka timp de jale oaspeţii nu-s de dorit!
ADMET Cei morţi sînt morţi! Te rog, pofteşte-n casa mea.
HERACLE Dar nu se stă la masa celui întristat!
ADMET Odăile de oaspeţi sînt în loc ferit.
HERACLE Dă-mi drumul şi-ţi voi fi mereu îndatorat.
ADMET Nu, n-ai să mergi la vatra unui alt bărbat.
(Către unul din slujitori)
Călăuzeşte-1 tu, deschide pentru el odăile de oaspeţi cele mai din fund, şi porunceşte celora ce-1 vor

sluji să-i pregătească un ospăţ îmbelşugat!
(Condus de servitor, Heracle intră in palat pe una din porţile laterale. Admet se adresează celorlalţi slujitori, care pleacă la rindul lor spre a-i îndeplini porunca.)
39
închideţi grabnic porţile lăuntrice,
să nu ne-audă oaspete cum jeluim
cînd va prinzi, ca nu cumva să-1 întristăm.
CORIFEUL
Ce îaci, Admet? Aşa năpăstuit cum eşti, mai ţii să-1 găzduieşti? Ori poate te-ai smintit.
ADMET
Crezi tu că m-ai slăvi dacă 1-aş alunga pe oaspe din cetatea şi din casa mea? De fel, căci nu mi s-ar scădea durerile, ci numele de gazdă 1-as nesocoti adăugind la chinul meu un alt amar, s-ar zice că-s hain si ţin palatu-nchis. Heracle mă primeşte fără de cusur cînd merg în Argos, ţara-i cu pămînt uscat.
CORIFEUL "
De ce-i ascunzi nenorocirea ta de azi, de-1 socoteşti prieten, după cum spuneai?
ADMET
El nu s-ar fi-nvoit să treacă pragul meu, de-ar li ştiut năprasna care m-a lovit. Vor spune, sigur, unii c-am înnebunit făclnd aşa, că poate nu s-ar fi căzut. Dar casa lui Admet nu ştie a-i goni sau a-i jigni pe oaspeţii ce-i bat la porţi. *(Intră In palat.)*
Strofa *l*
O, casă dc-a pururi deschisă de gazda cu mîini primitoare, că ptnâ şi zeul din Pytho veni, Apolo cu lira măiastră, oaspele tău să se cheme! Cerescul a vrut să fie, păstor , paşnic pe-ntinsul păşunilor tale. Multe mioare-a minat prin văi si colnice. Fluierul său ciobănesc le clnta turmelor aţîţate viersuri de nuntă.
Antistrofa I
Vrăjiţi de cîntâri se-adunau si risii bâlţaţi sâ-l asculte si-o galbenă ceată de lei[1] alerga degrabă venind din hăţişul muntelui Othrys. Apolo, în sunetul lirei tale dansau puii de ciută cu pielea pestriţă, sus, Ungă codrii de, brad cu coamele nalte! Paşii subţiri se urmau şi zburdau veseli în melodia turburătoare.*
[1] Prezenţa leilor pe pămîntul helen este atestată de numeroase legende şi monumente arhaice. Se admite astăzi că aceste feline, în mileniul II î.e.n., populau, într-adevăr, Grecia şi Asia Mică.
[2] Fermecarea animalelor, plantelor şi chiar a mineralelor, prin cîntec, este un motiv întîlnit în numeroase legende: Apolo, Dionisos, Orfeu etc.
6*
41
40

S t r o i a a Il-a

Astfel sporitu-s-au turmele doldora-n vatra din preajma lacului Boibe cu ape curate. Ţarina ei plugărită, vastele sale cîmpii, merg înspre neluminatul popas al cailor soarelui, plnă-n văzduhul Molosiei. Larg i se-ntinde hotarul pînă la ţărmul sălbatic al Mării Egee, ce scaldă mereu Pelionul[1].
Antistrofa a Il-a
Astăzi, de-asemeni, Admet
poarta si-o ţine deschisă.
Iată, cu jilave pleoape-şi primeşte
oaspele-n timp ce jeleşte
leşul preascumpei soţii
moartă-n palat de curînd. Este dat
ca marile suflete
pururi să-şi frîngâ durerile.
Drepţii sînt numai lumină
şi-nţelepciune. Noi credem
aprins ca la omul cucernic
se-ntoarce norocului
[1] *Neluminatul popas al cailor Soarelui* — expresie figurată pentru apus. Corul indică hotarele stăpînirii basilcuJtn tesalian: la apuc, munţii Molosiei, la răsărit Marea Egce.

[2] Versurile corului aduc un prinos de laudă ospitalităţii lui Admet. Aceasta a fost virtutea majoră a lui şi, în genere, a eroilor tesalieni, fapt atestat şi de Pindar în *Pythtâ a patra.*

42

iese din paltft, urmat de slujitori'ie duc pe umerii* for [M] *t[m]P&l Akestei. Cortegiul, alc&tttit din slngite* ca*«, *bărbaţi in doliu, poarta daruri scumpe pentru moartă.)

ADMET

(adrestndu-se corului)

Bărbaţi din Phera, binevoitorii mei,
pe moarta-mpodobită slugile o duc
pe umeri la mormînt[2]. Luaţi-vă şi voi
un bun rămas, aşa cum este-ndătinat,
căci ea porneşte-acum pe cel din urmă drum. /

CORIFEUL

îl văd pe tatăl tău venind cu paşi bătrîni, în timp ce-nsoţitorii lui aduc în mîini gătelile de preţ pentru soţia ta, odoarele de cuviinţă celor morţi.

[1] La greci trupul mortului era expus în casă, pe un pat, timp de o zi încheiată, în dimineaţa zilei a treia după moarte leşul era scos afară, împreună cu patul pe care zăcuse, şi dus într-un cortegiu solemn la groapă sau la rug. Din necesităţi dramatice, Euripide porneşte convoiul funerar mai curînd.

[2] în original: *la mormînt si rug.* Atît din tradiţie, cît *si* din descoperirile arheologice, reiese că în majoritatea cazurilor, în Grecia antică, morţii erau incineraţi şi cenuşa osemintelor strînsă în urne. Totuşi, exista şi obiceiul depunerii leşului în mormînt, fie în sicriu de lemn sau lut, fie doar pe un strat de frunze.

Am evitat traducerea cuvintelor s; *rug,* pentru că ele par să contrazică versurile în caro Admet îi făgăduieşfc soţiei sale că, după moarte, va fi aşezat alături de ea,'in sicriul do cedru — şi, de asemenea, pasajul în care Admet, întorcîndu-se de la înmormîntare, regretă că n-a fost lăsat [s]-*i se culce în mormînt lîngă Alcesta. Totodată arderea Inipuhii Alccstei ar îngrcuia înţelegerea deznodământului piesei.

43

*(Din dreapta, Pheres vine în **Urii** săi aduc panglici, cununi, vase de pieţ [funerare.)*

PHERES

Copile, vin să-mpărtăşesc durerea ta. Intr-adevăr, soţia care ţi s-a stins era cinstită şi-nţeleaptă.
Chinul tău s-a rlnduit să-1 porţi, oricît ar fi de greu. Tu ia găteala-aceasta, pune-i-o-n mormînt.
Cuvine-se de trupul ei să ne-ngrijim,
căci ea murind, feciorul meu, te mîntui
si nu făcu din mine-un tată fără fiu,
să-mi tîrîi bătrîneţile nemîngîiat.
Prin pilda faptei sale se va ridica
si faima tuturor femeilor în slăvi.

(Ridicindu-şi mina pentru salutul ritual al morţilor, i Alcesta)

O, tu, ce mi-ai scăpat feciorul şi m-ai smuls din mijlocul restriştii, bun rămas! De-ar fi să-ţi afli fericirea-n celălalt tărîm[1]!

(Intorcindu-se către cor)

Vă spun, doar astfel căsnicio-i de folos, altminteri, nici n-ar merita să te-nsoţesti.

[1] Conform unor credinţe vechi morţii petreceau în „ *lui Hades"* o viaţă în multe privinţe asemănătoare celei pămînteşti. De aceea li se aşezaţi în mormînt obiecte personale şi daruri, şi li se ofereau ospeţe funerare (lapte, miere, vin). Chiar şi în secolul al 11-lea, Lucian din Sa-mosata mai consemna, ironic: „Oamenii îşi închipuie că sufletele suie din adînc la prînzurile ce li se' aduc, că ele se ospătează cu fumul cărnurilor şi beau din vinul risipit peste morminte",

ADMET *(se apropie de părintele său, plin de minic)*

Nu te-am poftit să vii la-nmormîntarea ei
[s]i ştiu că nu din dragoste te văd aci.
£u'darurile tale n-o vom îmbrăca;
în groapă nu vom coborî prinosul tău.
Atunci să fi gemut cutd eu mă mistuiam,
dar tu te-ai dat în lături, cît eşti de moşneag,
lăsînd povara morţii pentru soaţa mea
cea tînără. Şi-acuma ţii s-o jelueşti?
Eu nu cred că mi-ai fost părinte după trup
şi mama, care se făiea că m-a născut,

socot că n-a fost mama mea. Poate mă trag
din sînge-amestecat şi-am fost adus furiş
neveste-ti la sîn, ca un copil schimbat[1].
La ceasul încercării mi te-ai desluşit!
Să nu mă mai numeşti de-acuma fiul tău.
Pe toţi mişeii lumii tu i-ai depăşit,
căci, ajungînd bătrîn, cu traiul încheiat,
n-ai vrut, nu te-ai încumetat să te jertfeşti
în locul fiului. Voi aţi îngăduit
să piară o străină; deci o socotesc
şi tată-adevărat şi mamă tot pe ea.
Ce bun prilej de slavă ţi se îmbia
să mori pentru fecior, cînd nu-ţi mai rămînea
clin firul zilelor decît un capăt scurt!
Iar eu şi ea ne-am fi urmat pîn'Ja sfîrşit
viaţa noastră, fără să rămîn stingher,
să-mi plîng nenorocirile cu glas înalt.
Avut-ai să te-nfrupţi, ca omul norocos,

[1] Acest pasaj este controversat si, nefiind sigur că-i aparţine lui Euripidc, unii editori îl suprimă, pe temeiul cu Admet ar fi prea mîndru ca să fi putut expune în public ideea originii sale servile.

44

din tot ce ţi se cuvenea. Stăpîn ai fost şi rege-n floarea vîrstei: ţi s-a dat un fiu — acela-s ea — moştenitor în casa ta. Deci, nu te-ameninţa primejdia să mori lăsînd palatul tău pustiu, nemoştenit, să-1 prade mîini străine. Iară, n-o să zici că nu te-am îngrijit, ca să mă pedepseşti lăsîndu-mă să mor, cînd ştii cum te-am cinstit. Aşa m-aţi răsplătit şi tu si maică-mea. Deci, haide, zămisleşte grabnic alţi copii, să-ţi ocrotească bătrîneţile si-apoi să te-nfăsoare-n giulgiu cînd vei răposa, căci cu n-am să te-ngrop cu-această mîna-a mea şi-n tot ce te priveşte, pentru tine-s mort[1]. Un alt mîntuitor îăcu să mai privesc lumina; mă voi socoti copilul său şi bătrîneţea lui am s-o-nconjor cu drag[2]. Bătrînii mint chemîndu-şi moartea nencetat, plîngîndu-şi slăbiciunea si-ndelungul trai, căci de s-arată moartea, toţi se răzgîndesc, iar anii nu li se mai par povară grea.

CORIFEUL

Admet, un singur nenoroc este de-ajuns! Opreşte-te! Nu-1 mai stîrni pe tatăl tău.

[1] Aci impresionează cruzimea cuvintelor lui AdmM faţă de tatăl său bătrîn, care nu mai era în măsură să pfl creeze. Este cunoscută grija celor vechi de a avea • moştenitor, care la moarte să le îndeplinească riturS funerare şi după aceea să le întreţină cultul domestic, l

[2] Vorbele lui Admet par fără noimă, dar ele ar fi pulfl să fie rostite în toiul mîniei. După cum remarcă L. Mefidi^ feciorul lui Pheres înţelege să spună: „Nu te mai bizui • mine, că n-am să te ocrotesc la bătrîneţe!"

46

PHERES

O fiul meu, pe cine crezi că-I oeărăsfci,
pe-un sclav din Lidia sau Frigia plătit
cu banii tăi? Nu ştii că sînt tesalian
din neam în neam şi liber? Prea neruşinat
mă vatămi! N-am să rabd fără să-ţi dau răspuns
ocărilor nesăbuite, tinereşti.
Xe-am zămislit şi te-ara hrănit ca să te fae
stăpînul casei, dar eu nu-s dator să pier
în locul tău! Nu-i nici o lege din .bătrîni,
la noi sau la heleni[1], precum c-ar trebui
să moară taţii-n schimb pentru copiii lor.
Noroc sau nenoroc, e numai datul tău
spre care eşti născut! Iar noi te-am înzestrat
aşa cum se cădea. Sînt mulţi supuşii tăi

gi-ţi voi lăsa nenumăratele moşii[2]
primite de la tata. Nu-nteleg de ce
te crezi atins? Te-am despuiat de dreptul tău?
Să nu mori pentru mine, după cum nici eu
nu rnor în locul tău! îţi place să priveşti
lumina, dar şi mie-mi place s-o privesc.
O veşnicie vom petrece sub pămînt,
în schimb, viaţa-i scurtă, dar ce dulce e!
Chiar tu, far' de ruşine, te-ai luptat să scapi
de moarte, iar în ceasul rău te-ai strecurat,
jertfind-o pe Alcesta. Tu mă faci mişel,

[1] în epoca lui Euripide, tesalienii, deşi aveau aceiaşi strămoşi cu ceilalţi greci şi vorbeau un dialect helen, erau consideraţi aparte; aceasta, poate, şi datorită faptului că în timpul invaziei persane, cavaleria tesaliană a luptat alături de Xerxes.

[2] în original: *nenumărate plethre de pămînt.* Un plethron, ca unitate de lungime, cuprindea 100 picioare, adică aproximativ 30 metri; ca unitate de suprafaţă era egal cu un pătrat avînd latura de 100 de picioare, adică de aproximativ 950 de metri pătraţi.

nemernice, cînd o femeie te-a-ntrecut
pierind în locul tău, flăcăule frumos!
Aflat-ai bun tertip s-ajungi nemuritor, -
clac-ai să-ţi pui nevestele, necontenit,
să moară pentru tine. Ce~ tot îi huleşti
pe-ai tăi că nu vor, cînd tu însuţi eşti un las?
Sfîrşeşte! Crede-mă că traiul ne e drag,
precum ţi-i drag şi ţie. De ne ocăfăşti,
şi noi, după cum meriţi, te vom ocărî![1]

CORIFEUL

Destul v-aţi azvîrlit cuvinte cu venin. Bătrîne, nu-l mai copleşi pe fiul tău!

ADMET

Vorbeşte, să-ţi răspund! De nu mi-ai fi greşit, auzul adevărului nu te-ar durea.

[1] în replica lui, Plieres îi aduce lui Admet într-un limba] violent acuzaţiile pe care le va formula critica de mai tîrziu şi anume: teama sa de a muri şi dragostea de vi mai mare decît aceea de soţie. Legendele din caro s-a in poetul nici nu pun această problemă deoarece, în . mentalităţii arhaice, era firesc ca un om, de pe culmea vieţii, să accepte moartea altuia în locul său. De altfel, una din cele mai pure eroine a lui Euripide, Ifigenia, declară: „Viaţa unui bărbat este mai preţioasă decît a o mie de femei". *(Ifigenia în Aulida,* v. 1394.) într-adevăr, în calitatea lui dublă de căpetenie a familiei sale şi a ţării,[1] Admet era Japroape obligat să primească sacrificiul Alcestei. în farsa *Zeii, eroii şi Wieland* (1773), Goethe, satirizînd tragedia *Alcesta* de Wieland, încearcă să justifice situaţia lui Admet: „Un prinţ tînăr trăieşte nespus de fericit, în cel mai mare belşug, moştenind de la tatăl său regatul şi toată averea, bunuri şi turme. Se bucură de toate, deplin mulţumit... are prieteni şi printre oameni şi printre y.e'i, astfel că la masa lui însuşi Apolo uită de cer. Este cu putinţă ca acest om să nu dorească a trăi veşnic?..."

PHERES \fai r^u a^ ^ greşit murind în locul tău! '

ADMET .; ţ0tuna să mori de tînăr sau bătrîn?

PHERES n dată doar trăim şi nu de două ori.

ADMET Atunci să vieţuieşti cît Zeus, ba mai mult!

PHERES Jj blestemi pe părinţii tăi nevinovaţi?

ADMET L\m priceput că-ţi place traiul cît mai lung.

PHERES

Dar leşul ce-l urmezi, nu-i dat în schimbul tău? ADMET

El dovedeşte, răule, că eşti mişel!

PHERES i'icum, nu poţi să zici c-am omorît-o eu.

ADMET r timpul să-mi cerşeşti vrun ajutor!

PIIEBES

ă-n loc l

PHERES

ADMET i

Urită şi nebărbătească-i firea ta! PHERES

ADMET
Şl t·Wi, «i •»* •~-io VCi mU"-
PHERES
Oaa« „ort, *W* - P- " "'*"• ADMET
V.i, bMH«f • «• »«°Ş'natS eŞti'
PHERES
r«rf*«l «W»! ^J^ .
. „ t a fost cinată ea, dar fora «ui*. Ce-i drept, a io»"
50
ADMET
jjai, du-te, lasă-mă pe moartă să mi-o-ngrepl PHERES
]V0 duc. Ingroap-o. Tot eşti ucigaşul ei! par neamurile sale te vor pedepsi, într-adevăr, Acastos nu mai e bărbat de nu răzbună-n sînge moartea sorei lui. *(Pleacă urmat de suita sa.J*
ADMET
pieriţi, tu, laolaltă cu femeia ta!
Să-mbătrîniţi mereu, aşa cum meritaţi,
fără copii, deşi feciorul vostru-i viu!
Nicicînd nu voi intra sub coperişul tău.
Dac-aş putea, prin glas de crainici aş vesti , că vatra părintească n-o mai recunosc!
Şi-acum, de-i dat să trecem prin acest amar, j s-o însoţim pe moartă-n cel din urmă drum[1].
'ese. Corul se alătură cortegiului funerar[2] si părăseşte scena, in timp ce corifeul vorbeşte.)
CORIFEUL
JO, jertfă sărmană-a curajului tău, [o, suflet înalt şi nemaivăzut, bine te du! Primească-te lin

[1] în text: *Şi acum, sa mergem s-o aşezăm pe moartă pe ţ.* Yezi p. 43, B. 2.

[2] întreruperea convoiului funerar si cearta în faţa tru-ului Alcestei dintre Admet şi Pheres (care a fost apreciată felurit de comentatori) este un moment neaşteptat de zgudu-ftor prin realismul său. O scenă asemănătoare se petrece în *fickard al III-lea* de Shakespeare (act. I, se. 2), ctod jSloster interceptează cortegiul ce însoţeşte leşul lui Henric W Vl-lea şi are celebrei dialog cu)ady Anne,

M^HBHHBi
^ ,ş.i ^
.',...,,«;-.«»!-

şi Hermes cel subpămîntean[1], şi Hades. Acolo de-ar fi să se dea răsplată virtuţii, fie s-o ai, să stai lingă fiica Demetrei[2].
(Scena rămîne goală[3]. l)upă ce tonte zvonurile s-au stin pe uşa laterală vine din palat slujitorul care-l îndrumase j *Heracle.)*
SERVITORUL
"Văzut-am oaspeţi numeroşi, din multe ţări,
veniţi în casa lui Admet şi le-am slujit
la prînzuri. însă n-am primit nicicînd un om
aşa necuviincios ca ăsta. Mai întîi,
văzînd că regele e-n doliu, avu
curaj să-i treacă pragul. Cunoscînd apoi
durerea noastră nu se-mpărtăşi tăcut
din darurile ospeţiei. Cînd uitam
s-aduc ceva, de-ndată-mi poruncea să-i dau.
Luînd mereu în mîini pocalu-mpodobit
cu iederă, sorbea licoarea limpede
a negrelor ciorchine şi se-nfierbînta

[1] Hermes era venerat nu numai ca mesager al dar şi ca trimis al Infernului^capsş/c/Mzgogossau *psychoponip* cu alte cuvinte călăuză a sufletelor moarte, în calitate <B *chtonios,* adică de divinitate subterană, cultul său era asoc^B cu al zeiţelor Persefona şi Hecate.

[2] Persefona. ţ

[3] Corul tragic, odată instalat la începutul piesei JM orchestră, nu o mai părăsea pînă la sfîrşit, urmărind ateiB desfăşurarea acţiunii dramatice. In cele de mai sus, cofl bărbaţilor phereeni urmează cortegiul funerar. Ki lasă scena goală, lucru cu totul excepţional, prin care aulond a vrut să sublinieze durerea şi dezolarea stîrnită de moar™ eroinei. O situaţie asemănătoare se întîlneşte în /iK/.rM Sofocle, tragedie reprezentată la cîţiva ani după /l tel

e flăcările vinului cotropitor[1].
i, încununîndu-se cu crengi de mirt, porni să lălăie. Deci două melodii jeodată răsunau: a lui, nestingherit je răul ce căzu pe casa lui Admet, gi-a noastră, servitorii, ce ne jeluiam stăpîna, far' să ne-arătăm obrajii plînşi străinului, precum ne poruncise-Admet. gj-acum, în casă, iată-mă că-1 ospătez pe cine ştie ce tîlhar sau hoţoman. Iar doamna noastră, după care lăcrimez, e dusă din palat şi eu n-o pot urma, să-i fac cu mîna semnele de bun rămas, că ea ne-a fost o mamă nouă, slugilor, şi ne scutea de multe cînd îi potolea înînia soţului. Deci cum să nu-1 urăsc pe oaspele căzut la vreme de necaz?
(încununat cu frunze de mirt si purtlnd o cupă mare de vin, Heracle iese, plin de chef, din palat.}
HERACLE
Ascultă, măi, ce mă priveşti întunecat? O slugă nu se cade să-1 întîmpine mîhnit pe oaspe, ci cu sufletul deschis! Cînd ştii că sînt prieten cu stăpînul tău, de ce-mi arăţi un chip morocănos şi trist şi-atit de-mpovărat c-un doliu străin? Dar vino, să te-nvăţ a fi mai înţelept. Natura celor muritoare o cunoşti? Nu cred. De unde-ai şti-o? Deci, ascultă-mă: E dat ca oamenii să fie trecători şi nu e nici un muritor să poată şti
[1] Lăcomia lui Heracle pentru mîncare şi băutură era una din temele favorite ale dramei satirice şi ale comediei alice. (Vezi şi Aristofan, *Broaştele,* versurile 690—707.)

de va fi mîine viu, căei dramal sorţii lui e pururea aseuns, de nimeni caBosseat,, de nimeni învăţat. Te-am luminat aeaia? l Deci, bucură-te, bea, trăieşte-ţi zi de zi 'viaţa... celelalte sînt numai destin. Pe cea mai dulce din zeiţe s-0 cinsteşti, pe Kypris, mîngîierea muritorilor! Azvîrle-ţi grijile, urmează sfatul meu, de socoteşti că ţi-am vorbit întemeiat! Eu cred că da. Hai, spulberă-ţi amarul tău şi bea cu mine, stăpînind peste-ntîmplări cu capu-ncununat de flori. Şi, negreşit, că-n du-te-vino de pocale cadenţat, posomorita, crunta-ţi fire şi-ar găsi un alt liman. Iar dacă sîntem muritori, din cele muritoare să ne-mpărtăşim. Căci pentru oamenii moroeănosi şi trişti, oriclt ar fi de mulţi, viaţa eu socot că-i pacoste şi nu-i viaţă-ntr-adevăr l[1]
SERVITORUL
Am înţeles, dar cele petrecute azi
nu sînt prilej de sărbătoare, nici de rîs.
HERACLE
Dar moarta-i o străină. Prea nemăsurat jeliţi, în timp ce domnii casei vă trăiesc.
SERVITORUL Ce spui? Nu ştii năpasta care ne-a lovit?
[1] Apariţia burlescă a lui Heracle în această sce_ lecţia de „înţelepciune" pe care i-o ţine slujitorului cores cerinţelor dramei satirice şi nu celor ale tragediei. L, cum se ştie, *Alcesta* a fost compusă şi reprezentată în de dramă satirică.

îwp·,·^,,,·w^,,,,,_m··-»,»· HERACLE —— ^———'-"……——
n r ga mă fi-nşelat cumva stăpînul tău.
SERVITORUL •*p*[1] mult prea iubitor de oaspeţi, mult prea mult!
HERACLE Voiai să sufăr pentr-un doliu străin?
SERVITORUL Este de-al casei şi-ncă foarte-apropiat.
HERACLE Oare mi-a tăinuit Admet vreun nenoroc?
SERVITORUL ilămîi voios! Noi vom jeli pentru stăpîni.
HERACLE Pare că mortul n-ar fi tocmai un străin.
SERVITORUL Hac-ar fi fost, nu mă-ntrista ospăţul tău.
HERACLE Vi nu se fi-ncrezut în mine gazda mea?

SEKV1TUKUL,
Tu ne-ai cerut sălaş la timp nepotrivit. Eram îndoliaţi; ne vezi cu capul ras şi cu veşmînt cernit.
HERACLE
Dar cine i-a pierit? Vreunul din copii sau tatăl său bătrîn?
SERVITORUL Străine, a murit soţia lui Admet!
HERACLE Ce zici? Şi-n vremea-aceasta voi mă găzdu
SERVITORUL El s-ar fi ruşinat să pleci din casa lui.
HERACLE Sărmanul, ce soţie bună i s-a stirtte!
SERVITORUL Nu numai ea, ci noi cu toţii am pierit.
HERACLE
Am presimţit, văzîndu-i ochii-nlăcrimaţi şi capul ras şi chipul său, dar m-a făcut să cred că duce la

mormînt un om străin. Şi peste voia mea, trecut-am pragul său şi-n casa gazdei primitoare am băut, F jn timp *ce* el avea să-ndure-atîta chin. *ci* jată-mă la chef încununat cu flori.
(îşi azvîrle cununa fi cupa pe jos.) nar e şi vina ta, că nu mi-ai spus nimic despre năpasta ce-a strivit acest lăcaş. Si unde-i groapa? Unde pot să-l întîlnesc?
SERVITORUL
pe drumul drept către Larisa vei vedea în preajma porţilor mormîntul ei cioplit[1].
(Pleacă în pala t. J
i
HERACLE
O, inimă mult încercată, braţ al meu, sil dovediţi acum ce fiu i-a zămislit lui însuşi Zeus fata lui Electryon, Alcrnena din Tirint. Va trebui s-o scap pe moartă, s-o aşez din nou în casa ei /lo-Alccsta, răsplătind purtarea lui Admet. j l voi pîndi pe Tlianatos, al morţii domn cu negru peplos[2]. îl voi întîlni sorbind din jertfele de sînge, chiar lingă mormînt. Sărind din ascunzişul meu, am să-l înhaţ, cu braţele am să-l cuprind jurîmprejur, zdrobindu-i coastele, şi nu va izbuti să-l mîntuiască nimeni pînă nu-mi va da

[1] La greci, mormintele se aflau, de obicei, în afara zidurilor cetăţii.

[2] Veşmînt, mai ales femeiesc, a cărui parte superioară trecea oblic peste piept, fiind prinsă cu paftale. Bărbaţii îl purtau, îndeosebi, ca îmbrăcăminte rituală şi la unele ocazii solemne, de pildă la procesiunea Panateneelor la i Atena.

femeia. Dacă prada-aceasta mi-ar scăpa,
de va lipsi de la comîndul sîngeros,
în casele-ntunericului am să merg,
la Core şi stăpînul Hades din adînc,
cerînd-o pe Alcesta. Şi sînt sigur că
din nou am s-o aduc sub soare, ca s-o dau
în mîna celuia care m-a găzduit
şi nu m-a izgonit, ci tot necazul greu
de care pătimea şi l-a păstrat ascuns,
din grijă pentru mine, sufletul ales!
Niciunde nu găseşti un om mai primitor
de oaspeţi, în Tesalia sau printre cei
ce locuiesc Helada. N-am să-i dau prilej
să spună c-a fost bun şi darnic c-un mişel.
(Iese. Scena rămine din nou goală. Apoi intră Admet, de cor, care se întoarce încet înapoi.)
ADMET
Vai, drumul acesta cumplit,
cumplită vederea casei pustii!
O, vai mie, vai!
Pe unde s-apuc? Şi unde să stau?
Ce vorbe să spun? Şi ce să nu spun?
De ce n-am pierit?
Căci mama născutu-m-a spre nenoroc.
Ferice de morţi! Acolo mă vreau,
să-mi aflu popas în casele lor.
Eu nu mă mai bucur să caut spre cer
şi nici să mai calc pe pămînt,
a Ut mi-i de scump ostaticul smuls
de moarte şi dus în bezna de veci.
CORUL
Strofa I
Purcede, purcede, intra adînc în palat.
ADMET
O, vai!
CORUL *Năpasta-ţi cumplită vrednică e s-o jeleşti.*
ADMET *Vai, vai!*
CORUL *Te treci în durere, limpede ştiu!*
ADMET

Vai mie, vai!
CORUL *Pe moartă plingtnd-o, n-o mai ajuţi.*
Jale şi vai!
ADMET
CORUL
Ce trist e să nu mai priceşti niciodată chipul iubit al soţiei!
ADMET
Cuvintele tale din inimă-mi rup, că nu-i nici un chin mai greu pentru ca moartea soţiei cinstite.
Mai bine-ar fi fost să n-o fi luat,
să nu fi trăit în acelaşi cămin!
O, ce fericiţi sînt oamenii cei
lipsiţi de nevastă şi de copii!
Ei ţin doar un suflet şi sarcina lui
mai lesne le e de-ndurat.
In schimb, ce privelişte cruntă să vezi
odrasle bolnave şi paturi de nuntă
zdrobite de moarte, cînd s-ar putea
să stai nensurat şi fără copii.
CORUL
Antistrofa I *Destinul, destinul vine de nenlâturat.*
ADMET
O, vai!
CORUL *Durerilor tale nu vrei hotar să le pui?*
ADMET
Vai, v ai f
CORUL *Povara te-apasă, totuşi ar fi...*
ADMET
Vai, mie, *pai t*
CORUL *Curaj, cei nu eşti întiiul ce-ţi pierzi...*
Jale si vai!
ADMET
CORUL
...solia. Năpasta pe oameni îi surpă veşnic tot.-^ttfel şi altfel.
ADMET
0 chinuri şi doliu fără sfîrşit pe urma iubitei ce zace-n pămînt! *De ce* mă opriţi să m-arunc în mormînt, în groapa .căscată şi mort să mă culc alături de cea preamărită? Vor merge la Hades, nu singur un duh, ci două nespus de legate, plutind peste mlaştina morţii[1].
CORUL
Strofa a Il-a *Avut-am o rudă*
si moartea pe singurul fiu i l-a smuls din casă — un biet copilandra, să-i plingeli de milă. Şi-n ţoală năpasta, ce i-a fulgerat copilul, a fost cu măsură, deşi cu plete cărante-ajunsese departe pe calea vieţii.*

[1] în text: *peste lacul subpămlntean;* e vorba de Aheron, fluviul infernal cu ape încete.

[2] Patin vede în cuvintele corului o aluzie la filozoful Annxagora care, la moartea unicului i'iu, s-a mulţumit să 'Ifclare: „Ştiam că am adus pe lume un murilor". Această ni-,-——. • • • deoarece

ADMET furcă *şovăind treptele palatului, se opreşte in faţa proguluim*
în casa mlhnită, cum să pătrund?
O, cum să mai stau sub acest coperiş
acum, după-ntoarcerea sorţii?
Ce multă prefacere, într-adevăr!
Odată, sub focuri de torţe intram
aicea şi-n cîntec de nuntă[1],
soţia-ndrăgită de mînă-o duceam
şi-n urmă venea un alai zgomotos
menindu-ne, moartei şi mie, noroc,

voioşi că vieţile şi le-mbinau
doi miri deopotrivă, prin sînge şi neam.
Dar astăzi, în loc de chiu de nuntaşi,
răsună prelunge jeliri,
şi-n locul veşmintelor albe,
doar haine cernite mă mină
spre patul pustiu din iatac.
CORUL
Antistrofa a Il-a
Căzu peste tine
năprasna cînd traiu-ţi curgea fericit,
cînd nici nu ştiai ce-i durerea.
Dar fost-au viaţa
şi sufletul tău mîntuite. Doar ea,

* La greci, încheierea unei căsătorii era consfinţită pi'intr-o ceremonie religioasă care se desfăşura în trei acte, Primul avea loc în faţa altarului părintesc din casa fetei, »t treilea, la altarul din casa soţului; al doilea era trecerea «te la unul la altul, alaiul de nuntă. In acest alai, mireasa era aşezată pe im car, îmbrăcată în alb, cu faţa voalată; e«i ce & întovărăşeau purtau torţe şi cîntau un imn sacru, Ivymeneul. (Fustei de Goulanges, *La cite antique,* 11, î-)

Alccsta, pieri, lâsindu-şi iubirea. Nimic nu e nou inlr-aceasta, c&ci moartea pe mulţi ii desparte.
ADMET *(coboară către cor)*
O, dragii mei, socot nespus mai fericit (festinul soaţei mele, decît este-al meu, deşi nu pare-aşa. De-aeuma nici un chin pe'ea n-o va mai strînge, că s-a dezlegat cu slavă de povara multor suferinţi. par eu, care fusesem însemnat să mor, uitat de soartă, voi avea un trai cumplit. Ştiu bine ce va fi. Cum să mai îndrăznesc a merge-n casa mea? Pe cine voi striga şi cine-mi va răspunde bucuros din prag? Spre cine să mă-ndrept? O, mă va prigoni singurătatea din palat, cînd voi vedea că-s goale patul ei şi jeţurile ei în care poposea, cînd voi vedea ce colb se-adună pe podea sub coperişul meu, cum fiii mei o să m-apuce de genunchi, plîngîndu-şi mama, şi cum robii vor ofta că nu mai e-n palat preabună doamna lor. Acesta-mi va fi traiu-n casă. Dar afar'? De nunţile tesaliene voi fugi şi de-ntrunirile la care vin femei. Eu n-aş avea curajul nici să mai privesc fiinţele de-o seamă cu soţia mea f Desigur că duşmanii mei vor şuşoti: „Priviţi, neruşinatul, viu şi neatins! El n-a-ndrăznit să moară, dar, ca un mişel şi-a dat nevasta-n locul lui, spre a scăpa i« Hades. Şi se mai făleşte că-i bărbat!
îşi varsă ura pe părinţi, cînd însuşi el n-a vrut să moară". Prin această faimă rea va creşte chinul meu. De ce să mai trăiesc, o, dragii mei, nemernic şi nefericit?
CORUL Strofa I
Spre cer am suit, '•purtat pe aripi de Muze, l pătruns-am atâtea ştiinţe,
dar n-am întâlnit vro putere
mai straşnică decît Anatike[1].
Nu e tărie s-o-nvingă,
*nici in tăbliţele trace**
cu vorbele scrise de-Orfeu,
nici In mulţimea de leacuri date de Foibos
Asclepiazilor,
ca să stârpească din oameni
boli numeroase şi grele.
Antistrofa I
Doar singură ea,
zeiţa fără de-altare,
şi fără de chipuri cioplite,
e *surdă la jertfele noastre.*
Indura-te, o, preamărita,

[1] Ananke, personificarea necesităţii, n legilor ineluctabile care guvernează cosmosul, era considrralfi mai puternică decît însuşi Zcus şi avea, în mare, aceleaşi valenţe ca şi Moira
la llomcr.

[2] Tradiţia îi atribuia lui Orfeu felurile scrieri mislieef filozofice, între altele „tăbliţele trace", conţin lud jiivseripţij în versuri, ce ar fi slujit la tămăduirea bolilor trupeşti.![1] sufleteşti.
64

nii-mi copleşi, mai amarnic
traiul decît înainte!
Că. toată voinţa lui Zeus
prin tine se-ncheie. Puternică-ndoi tu şi
fierul chalybilor[1].
Inima ta neclintită
tiu preţuieşte măsura,
Strofa a Il-a
Iată, te-a prins şi pe tine,
fără scăpare, Admet,
cleştele mîinilor sale.
Mîngîie-ţi dorul. Pltngînd.
n-o să-i învii pe cei duşi, niciodată.
Chiar si feciorii de zei
se pierd în beznele morţii.*
Scumpă, era cînd trăia printre noi, scumpă rămîne si-n moarte. Ce minunată soţie a fost aleasa iatacului tău.
Antistrofa a Il-a
Nu vrem să-i fie mormînlul numai un loc de repaos, vrem să-1 cinstească drumeţii, ca pe un lucru divin, să se abată din cale, să spună: „ Uite, aceasta si-a dat - odinioară viaţa soţului său, iar acum s-a făcut preafericită zeiţă.
[sc].ită, ?eîntrecută în prelucrarea fierului are a-1 subînţelege în chip deosebit pe Asclepios:
•65
Doamnă, să fii milostivă cu noi'". *Aşa cor grăi către ea.*
(Se întoarce Heracle ţinind de mină o femeie acoperită cu văluri.)
CORIFEUL
Dar iată-1 pe Heracle, dacă nu mă-nşel, Admet! Spre vatra ta se-ndreaptă paşii săi.
HERACLE
Se cade unui prieten să-i vorbeşti deschis,
Admet, şi-n inimă să nu-1 învinuieşti
tăcînd. As fi dorit, aflîndu-mă aici,
să-ţi dau dovadă la restrişte că mi-eşti drag.
Dar tu mi-ai tăinuit că trupul ce-1 jeleai
fusese al soţiei tale si mi-ai dat
sălaş, părînd că porţi un doliu străin.
Iar eu mi-am pus cununi pe cap şi le-am îăcu|
libaţii zeilor în aşezarea ta
lovită de prăpăd. Să ştii că-mi pare rău,
îmi pare foarte rău. Dar astăzi n-aş voi
să-ţi mai sporesc durerile. Am să-ţi vestesc
de ce sînt iar la voi, întors din drumul meu.
Femeia-aceasta ia-o şi păzeşte-mi-o,
pînă-am să trec pe-aici cu armăsarii traci,
cînd regele bistonilor va fi ucis.
Dacă — ferească cerul! — nu mă mai întorc,
deşi eu ţin să vin, atunci îţi dăruiesc
[1] în credinţa unor popoare vechi, fiecare mort, chiar nu fusese om ilustru, devenea un zeu, o divinitate tiiteU care îşi exercita influenţa, binefăcătoare sau răufăcătoj^B asupra urmaşilor. De aceea, în fiecare familie se întreţiaB cultul strămoşilor respectivi, numiţi la greci — demoni ^1 eroi, iar la romani — lari, mani, genii.
femeia ca să fie slugă-n casa ta. Numai cu trudă multă mi-a căzut în mîini. Ajuns la nişte jocuri publice, pe drum — prilej de-ntreceri falnice pentru atleţi — am biruit, şi ca răsplată mi s-a dat

femeia-aceasta. După merit au primit învingătorii luptelor uşoare [1] — cai, şi-a celor grele, pugilat sau trîntă — boi g i pe deasupra o femeie. Cum eram acolo, m-aş fi ruşinat să nu cîştig asemeni preţ. Te rog s-o ţii în paza ta. N-am dobîndit-o viclenind, ci-n luptă grea. Cu vremea, poate, mă vei lăuda şi tu.

ADMET

Nu ţi-am ascuns din duşmănie sau dispreţ
destinul jalnic al soţiei. Adăugam
durere peste chin dacă te-ai fi-ndreptat
la vatra altui om. Destul este că plîng
mereu nefericirea noastră. Dar, te rog,
din suflet, doamne, dacă stă-n puterea ta,
femeia las-o la un alt tesalian,
ce nu-i îndurerat ca mine; tu cunoşti
la Phera multă lume. Nu-mi redeştepta
nenorocirile. Căci n-aş putea s-o văd
în casa mea fără să plîng; şi dorul meu
s-ar face şi mai greu. De-ajuns cit mă frămînt!
Şi-n casă, unde s-ar cădea să găzduiesc
o tînără femeie? Văd, fără de greş,
oă-i tînără, după veşminte şi găteli.
Să stea sub coperişul meu printre bărbaţi?
înconjurată de flăcăi va rămînea

[1] întrecerile atletice uşoare cuprindeau, în principal, alergările, săriturile şi aruncarea suliţei.

457

curată, oare? Tinerii-s nestăviliţi, Heracle! Mă gîndesc pentru folosul tău. S-o ţin cumva-n odaia celei ce-a murit? | în patul ei cum aş putea s-o culc pe ea? j Mă tem de două-nvinuiri: va murmura i poporul că mîntuitoarea mi-o trădez, luîndu-mi o femeie tînără-n iatac; şi-apoi soţia mea ce-ar spune? Sînt dator s-o port în gînd şi-n inimă necontenit. Dar tu, femeie, orişicine-ai fi, să ştii că seamănă cu-Alcesta-nfăţişarea ta. Vai mie, zeilor, goniţi-mi din priviri, făptura ceasta! Nu-1 ucideţi pe-un învins. Privind-o, parc-aş zice că-i nevasta mea. Ea sufletul mi-1 turbură şi-mi curg din ochi în valuri lacrimile. Vai, cît mi-i de greu! Am şi-nceput să sorb din doliul amar.

CORIFEUL

Eu nu te fericesc pentru destinul tău. Primeşte datul cerului oricum ar fi!

IIERACLE

Aş merge, de-aş avea putere, să-ţi aduc nevasta la lumină, din tărîmul trist al umbrelor, şi astfel să te răsplătesc!

ADMET

Sînt sigur c-ai voi să mergi, dar în zadar, că morţii la lumină nu se mai întorc.

HERACLE Tu nu-ţi mai creşte răul, poartă-1 măsurat!

ea ea

ADMET - ,

Uşor de sfătuit şi-amarnic de-ndurat.

HERACLE Dar ce vei dobîndi plîngînd fără istov?

ADMET Nimic, ştiu bine, dar sînt copleşit de dor.

HERACLE Aşa ne-nlăcrimează dragostea de morţi.

ADMET Nici n-am cuvinte să-ţi grăiesc durerea mea.

HERACLE ,

Pierdut-ai o soţie bună-ntr-adevăr!

ADMET De-aceea nu mă bucur să mai vieţuiesc.

HERACLE Cu timpul, chinul încă proaspăt va păli.

ADMET Cu timpu] > tine zici, cu timpul
voi muri.

63

HBRACLE O căsnicie nouă te-ar mai îmbuna.

ADMET O, taci! Nu mai vorbi! Nu m-aş fi aşteptat...

HERACLE Cum, nu vrei să te-nsori? Păstra-vei patul gol?
ADMET Femeie n-o să doarmă-n aşternutul meu.
HERAGLE Din toate-acestea moarta ce va cîştiga?
ADMET Se cade s-o cinstesc oriunde s-ar afla.
HERACLE Frumos, e prea frumos, dar o să pari smintit-,
ADMET Oricum, dar mire niciodată n-am să fiu.
HERACLE Pentru iubirea de soţie te slăvesc.
ADMET Să pier dac-am s-o-nşel, cu toate c-a mari*;
70
HERACLE
(încearcă să pună nuna necunoscutei in cea a lui Admet)
Acum primeşte-o pe aceasta-n casa ta.
ADMET ga nu, te rog, pe Zeus, cel ce te-a născut!
HERACLE Şi totuşi, respingînd-o, ai să te căleşti.
ADMET /
Durerea-mi va muşca din inimă, de-o iau.
HERACLE îoduplecă-te! S-ar putea să-mi mulţumeşti!
ADMET O, vai, de ce-a fost dat la lupte s-o cîştigi?
HERACLE Cu biruinţa mea şi tu ai biruit.
ADMET E drept, însă femeia-aceasta n-o lăsa!
HERACLE Să plece, dacă vrei, ci oare trebuie?
8 **71**
ADMET Da, trebuie, dar n-aş dori să te jignesc,
HERACLB Prea bine ştiu de ce tot stărui s-o primeşti.
ADMET Mă dau învins, dar nu spre bucuria mea.
HERAGL1
Alină-te, cu timpul mă vei lăuda. ADMET
(către slujitori)
Călăuziţi-o, dacă-i dat s-o găzduim!
HERACLE N-aş vrea să laşi femeia-n seama unor slugi.
ADMET Condu-o tu-n palat, precum e placul tău.
HERACLE Ba nu. Că doar in mîna ta vreau s-o primeşti.
ADMET Să intre slobodă, eu nu pot s-o ating.
HERACLE Chiar mîinii tale drepte ţin s-o-ncredinţez.
ADMET Stăpîne, mă sileşti, e peste vrerea mea.
HERACLE Curaj! Acum întinde mîna s-o apuci.
ADMET
(întinde mîna dreaptă şi-şi întoarce
0-ntind.
Te Ai prins-o?
Da.
HERACLB
ADMET
HERACLE
capul)
Povesti.
Păstreaz-o, şi-ntr-o bună zi vei spune că Heracle-a fost un oaspe bun.
(Cu un gest triumfător, ridică vălul de pe faţa necunoscutei.)
Priveşte-o, vezi, nu seamănă cu soaţa ta, şi risipindu-ţi grijile, fii fericit!
ADMET
(văzind-o, scapă mina Alceslei sî se trage îndărăt) O, zei, ce să grăiesc? Minune-ntre minuni! Făptura ce-o zăresc oare-i soţia mea, sau este jocul unui zeu amăgitor?
72
73
HERACLE De loc. Nevasta ţi-o cuprinzi cu ochii tăi.
ADMET Nu-i o nălucă din tărîmul celor morţi?
HERACLE Acel ce ţi-a fost oaspe nu e vrăjitor!

ADMET Cum, ea-i nevasta ce-am culcat-o în mormînt? '
HERACLE Desigur, îndoiala ta e de-nţeles.
ADMET S-o iau de mină, să-i vorbesc, parc-ar trăi?...
HERACLE
Vorbeşte-i! Tot ce ţi-ai dorit, ai căpătat. ADMET
Soţie preaiubită, ochii, trupul tău,
le am din nou, cind nu speram să le mai văd.
HERACLE
Le ai, doar zeii să te ţină-n mila lor. ADMET
O, tu, fecior ales din Zeus cel înalt, fii fericit, şi tatăl tău păzească-te,
a Ini: lat <
lumai tu m-ai ridicat din nenoroc, pat cum ai scos-o la lumină dintre morţi?
HERACLE ia cu demonul ce-o stăpînea.
ADMET par unde, tu şi Thanatos, v-aţi înfruntat?
HERACLE Sărind, 1-am înşfăcat aproape de mormînt [1].
ADMET Şi ea, de ce-a rămas acuma fără glas?
HERACLE
Nu-ţi este îngăduit s-asculţi cuvîntul ei l mai înainte să se cureţe deplin l
de legăturile cu zeii din adînc, mai înainte să răsară de trei ori lamina[2]. Du-o-n casă şi să fii,
Admet, mereu evlavios şi drept cu oaspeţii. Cu bine! Fiul]ui Sthenelos [3], regele, mi-a dat o altă
muncă. Plec s-o-ndep]inesc!

[1] Vezi replica lui Heracle de la pp. 57—58, în care face descrierea anticipată a luptei sale cu Thanatos. Victoria lui Heracle asupra geniului morţii nu este fără analogie cu legenda unui alt erou eolian, anume Sisif, „cel mai şiret dintre oameni" *(Iliada,* VI, 153). Acesta izbutise, prin viclenie, să-1 lege pe Thanatos, care venise să-1 Bucă în Infern.

[2] Vezi p. 4, n. 3 şi p. 11, n. 1. [8] Euristeu.

"-'-------.-'^•"-'-- AU.MhŢl' ——.—...,,,,,,,,, ..

Rămîi la vatra noastră, mai rămîi la noi.
IIERACLE . • , . !
(plecind voios) Veni-voi alte daţi, acuma sînt grăbit.
ADMET Mergi norocos şi-ntoarce-te cît de curînd!
(Adresîndu-se corului)
Poruncă dau cetăţii şi întregii ţări [1],
să laude prin coruri tot ce s-a-ntîmplat,
să fumege pe-altare jertfele de boi
şi rugile să suie. Căci trecutul meu
de astăzi 1-am schimbat pe-un trai cu mult mai buri)
Acum sînt fericit şi nu tăgăduiesc [2]. l
(Urcă treptele către palat ţinînd-o de mină pe Alcesia.)
CORIFEUL *(In vreme ce corul se îndepărtează şi iese)*
i Ce multe sînt feţele sorţii, '; şi os de-ntînaplări nesperate

[1] în original: *Poruncesc cetăţii şi întregii tetrarhii.* Tesa* lia, în timpul lui Euripide, era alcătuită din patru provincii, care fuseseră unite într-o confederaţie (tetrarliie) abia în sec. al Vll-lea î.e.n., deci mult mai tîrziu decît epoca în care ar fi avut loc acţiunea piesei, într-adevăr, Eumelos, fiul Alcestei, care este copil în momentul morţii şi salvăriii mamei sale, va participa la asediul Troiei. Admet şi „divina"! Alcesta, cum o numea Homer, aparţineau generaţiei cai* a precedat războiul troian.

' -

[2] *Alcesta* nu este singura tragedie cu *happy-r.nd* a lui Euripide; în chip asemănător se încheie şi *Ion* şi *Ifigeaui*

Dezlănţuie zeii.
Atîtca nădejdi se destramă si pier
iar nebănuitul îşi taie făgaş.'
La fel s-a-ncheiat si aceasta.'[1]

în Taurida, despre care se ştie că nii ţineau Ioc de dramă satirică. La acestea, şi probabil la altele, se referă Aris-tolel în cap. al XlII-lca al *Poeticei,* cînd îl învinuieşte pt; Euripide de a dezlega uneori conflictul tragediei fără catastrofă.

[1] în discursul lui Fedru din *Banchetul,* Plaion face elogiul Alcestei cu aceste cuvinte:

.....Doar cei care iubesc sînt în slaro să moară unul pentru celălalt. Şi-au jertfit viaţa dragostei lor nu numai bărbaţi, ci şi unele femei. Ajunge pentru Grecia, ca mărturie a acestor cuvinte, pilda Alcestei, fiica lui Pelias. Ea singură a primit să moară în locul soţului ei, căruia îi trăiau-încă tatăl şi mama. Dragostea iubitei a întrecut într-atîta afecţiunea familială, încît fiul păru un străin faţă de proprii săi părinţi şi uniţi de ei doar prin nume. Şi această fantă, afost^ socoti ta atî.t de frumoasă de oameni

Vj._ ~ criij-i m